

Cursus Stralingsbeschermings- deskundige

Inwendige besmetting

A.S. Keverling Buisman

Inwendige besmetting

Indeling

- Verschil externe/intern
- Kwalitatief
- Model algemeen
- Model maagdarmkanaal
- Model ademhalingswegen
- Speciale gevallen
- Handboek Radionucliden
- Praktijk

Verskil extern en intern

	Intern	Extern
Afstand	= 0	Mogelijk
Afscherming	= 0	Mogelijk
Tijd 2	4 h/d	Variabel
Dosisbepaling	Indirect	Dosimeter
Effect	Geen verschil	

Kwalitatief

- Radioactieve stof treedt binnen via
  - Mond (Ingestie)
  - Luchtwegen (Inhalatie)
  - Huid (Injectie, diffusie)

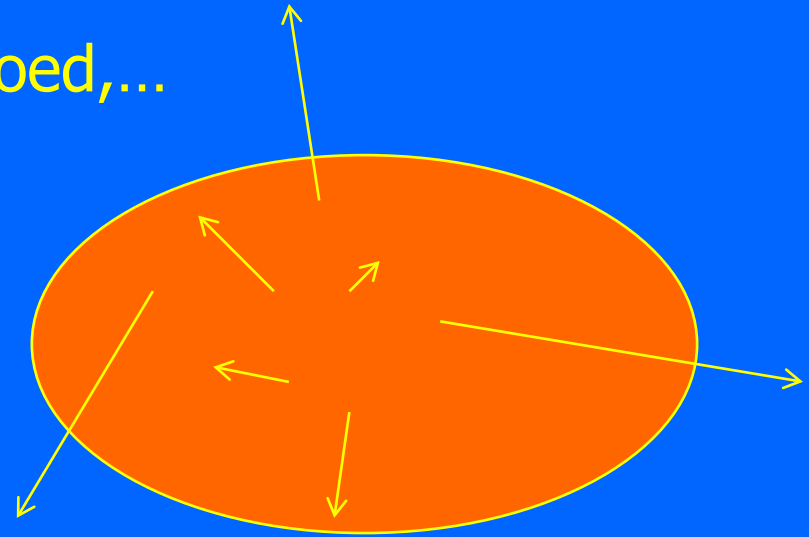
Kwalitatief: renogram

Bronorgaan

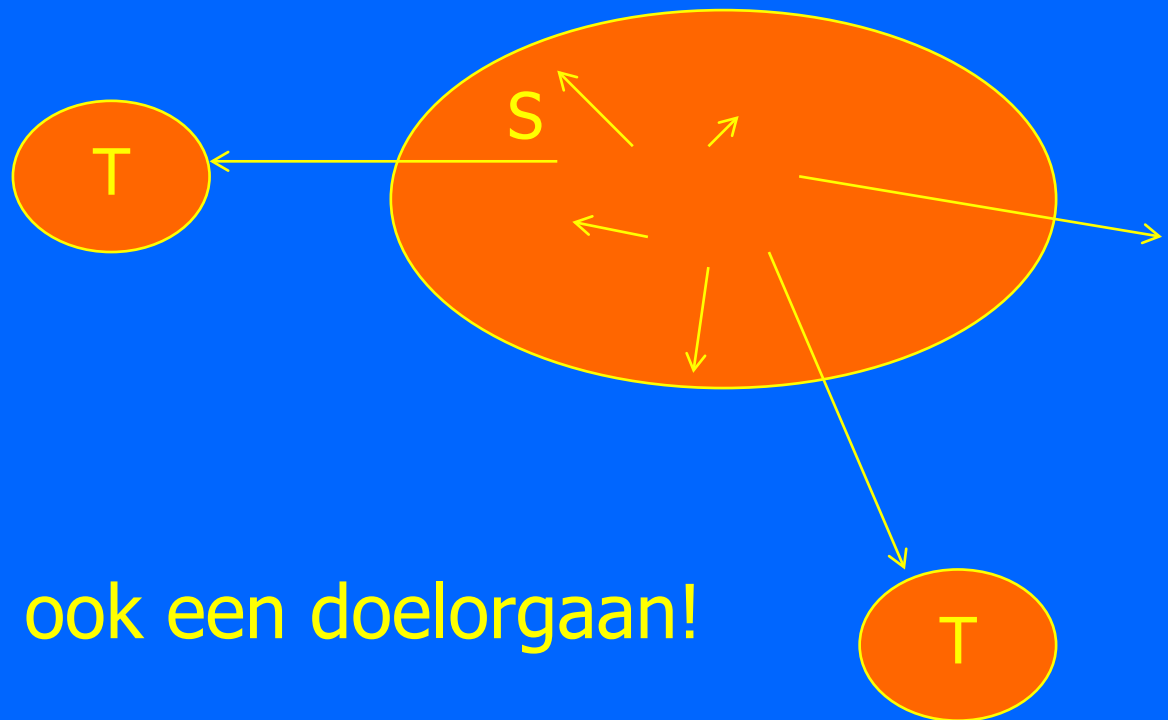
- Verblijf in orgaan
  - Maag, long, lever, bot, bloed,...

- Bronorgaan S
- Activiteit bestraalt orgaan en omliggende organen!

Doelorgaan

- Bestraald orgaan heet doelorgaan T

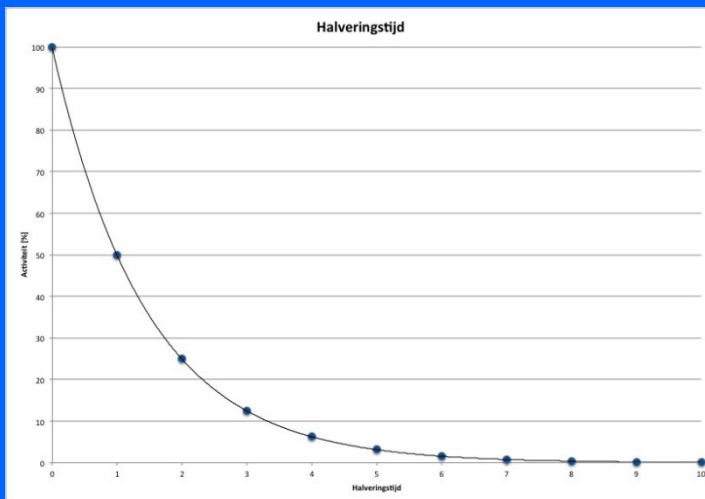

- Bronorgaan is ook een doelorgaan!

Verblijftijd

Activiteit in bronorgaan verdwijnt door

- Radioactief verval (fysische halveringstijd)
- Transport (biologische halveringstijd)

Integratieperiode

- Speciaal geval:
- Lange halveringstijd en langdurig verblijf:
- Dosisberekening tot 50 jaar (volwassenen)
- tot het 70^e levensjaar (kinderen)

Voorbeeld: ^{239}Pu in bot

Equivalentente volgdosis

Als alle activiteit weg is (of na 50/70 j) is er een totale orgaandosis: **Volgdosis**
(Equivalentente volgdosis)

Aangeduid als $H_T(50)$ of $H(\tau)$
Bijvoorbeeld $H_{\text{LEVER}}(50)$ in Sv.

Effectieve volgdosis

Elk orgaan heeft zijn eigen weefselweegfactor w_T
 w_T is relatieve gevoeligheid van orgaan T voor
kankerinductie en genetische effecten

Effectieve volgdosis E is

$$E(50) = \sum_T w_T H_T$$

met $\sum_T w_T = 1$

Weefselweegfactoren w_T

Gonaden	0,08
Rood beenmerg, long, dikke darm, maag, borst	0,12
Blaas, lever, slokdarm, schildklier	0,04
Botoppervlak, huid	0,01
Rest samen	0,12

Dosisconversiecoëfficiënt

Effectieve volg dosis bij inname van 1 Bq heet

Dosisconversiecoëfficiënt $e(50)$

Eenheid: Sv/Bq

$e(50)$ is het eindresultaat van vele parameters!
(halveringstijden, stralingssoort, weegfactoren, ...)

Gebruik van $e(50)$

Bij inname A_{in} is de effectieve volgdosis te vinden met:

$$E(50) = A_{in} e(50)$$

A_{in} in Bq; $e(50)$ in Sv/Bq; $E(50)$ in Sv

Volgdosis toekennen aan jaar van inname!

Dosisconversiecoëfficiënt

Orde van grootte:

Voor $\beta\gamma$ stralers: 10^{-10} tot 10^{-8} Sv/Bq

Voor alfa-stralers: 10^{-7} tot 10^{-5} Sv/Bq

Voor $E(50) = 1$ mSv is nodig een inname van
1 MBq van een $\beta\gamma$ straler of
1 kBq van een alfa-straler.

Waar e(50) te vinden?

In Besluit Basisveiligheidsnormen Stralingsbescherming, (ANVS-verordening) verwijst naar ICRP-119

ICRP Publication 119

Table A.1. (continued)

Nuclide	$T_{1/2}$	Inhalation				Ingestion	
		Type	f_1	e (Sv/Bq) (1 μm)	e (Sv/Bq) (5 μm)	f_1	e (Sv/Bq)
P-33	25.4 d	F	0.8	9.6E-11	1.4E-10	0.8	2.4E-10
		M	0.8	1.4E-09	1.3E-09		
Sulphur							
S-35	87.44 d	F	0.8	5.3E-11	8.0E-11	0.8*	1.4E-10
		M	0.8	1.3E-09	1.1E-09	0.1*	1.9E-10
		See Table B.1 for inhalation of organic sulphur				1.0 [†]	7.7E-10
Chlorine							
Cl-36	3.01E5 y	F	1.0	3.4E-10	4.9E-10	1.0	9.3E-10
		M	1.0	6.9E-09	5.1E-09		
Cl-38	37.21 m	F	1.0	2.7E-11	4.6E-11	1.0	1.2E-10
		M	1.0	4.7E-11	7.3E-11		
Cl-39	55.6 m	F	1.0	2.7E-11	4.8E-11	1.0	8.5E-11
		M	1.0	4.8E-11	7.6E-11		

Waar e(50) te vinden?

In Radionuclide Handbook:

P-33 gegevens

Ingestion

Compound	f_A	e(50) (Sv/Bq)
All	0,8	$2,7 \times 10^{-10}$

Inhalation

Compound	Class	AMAD (μm)	e(50) (Sv/Bq)
$\text{Na}_3^{33}\text{PO}_4$	F	1	$1,8 \times 10^{-10}$
	F	5	$2,4 \times 10^{-10}$
$\text{Sn}_3(^{33}\text{PO}_4)_2, \text{Y}^{33}\text{PO}_4,$ $\text{Zn}_3(^{33}\text{PO}_4)_2$ and unspecified ^{33}P	M	1	$4,3 \times 10^{-10}$
	M	5	$3,1 \times 10^{-10}$

Hoe vind ik inname A_{in} ?

$$E(50) = A_{in} e(50)$$

A_{in} in Bq;

- 1) Veronderstelling (stel dat...) bv. bij RI&E
- 2) Luchtconcentratie
- 3) Meting (Totale lichaam, schildklier, neus)
- 4) Meting van excretie

Samenvatting van begrippen

- Bronorgaan (waar activiteit zit)
- Doelorgaan (waar dosis wordt ontvangen)
- Halveringstijden (fysisch/biologisch)
- Integratieperiode (50j/70 j)
- (Equivalente) volgdosis $H(50)$ of $H(\tau)$
- Effectieve volgdosis $E(50)$ of $E(\tau)$
- Dosisconversiecoëfficiënt $e(50)$ of $e(\tau)$
en waar deze te vinden is.

Berekening van $e(50)$

Wat volgt is de berekeningwijze van de dosisconversiecoëfficiënt $e(50)$ of $e(\tau)$.

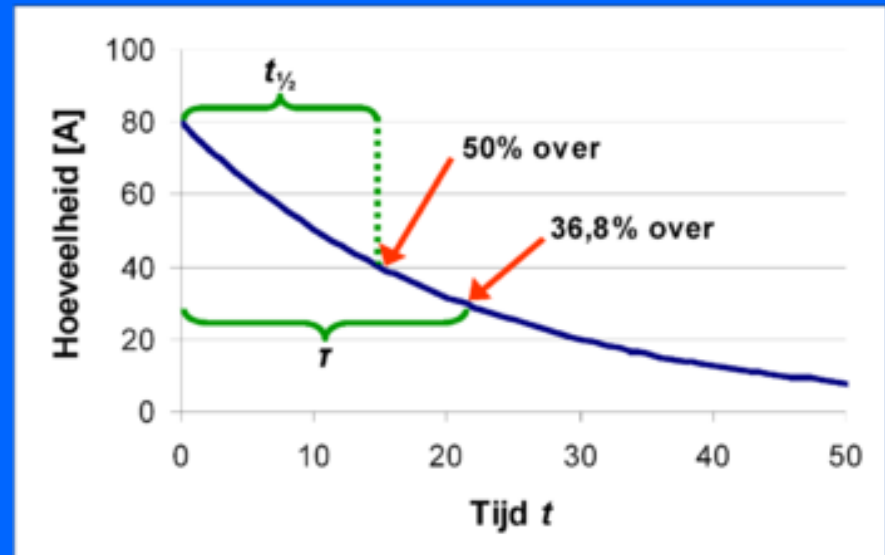
Verval in bronorgaan

Fysische halveringstijd $T_{1/2,R}$

met vervalsconstante $\lambda_R (= \ln 2/T_{1/2,R})$

Gemiddelde levensduur is $T_m = 1/\lambda_R$

$$A(t) = A(0) \exp(-\lambda_R t) =$$
$$A(0) \exp(-\ln 2 t/T_{1/2,R}) =$$
$$A(0) \exp(-t/T_m)$$

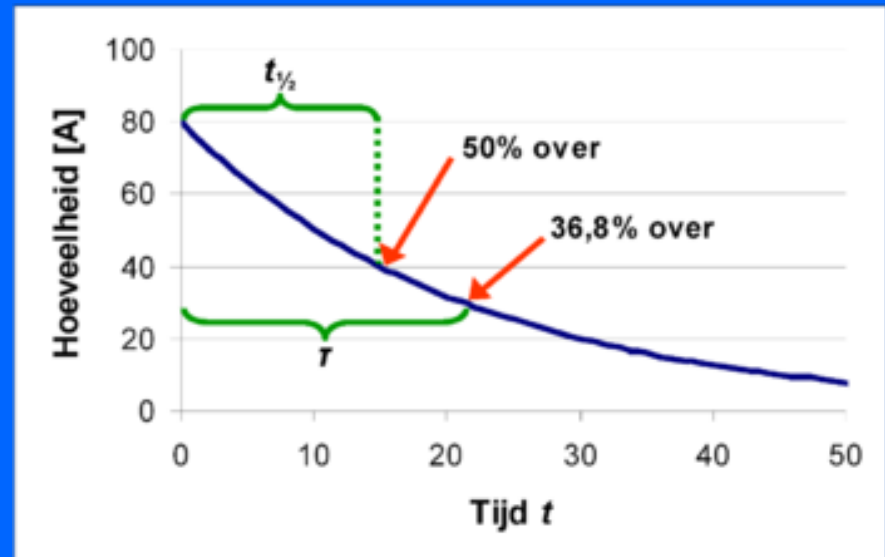
Biologische halveringstijd

Biologische halveringstijd $T_{1/2,B}$

met transportconstante $\lambda_B (= \ln 2/T_{1/2,B})$

Gemiddelde verblijftijd is $T_{m,B} = 1/\lambda_B$

$$\begin{aligned} A(t) &= A(0) \exp(-\lambda_B t) = \\ &= A(0) \exp(-\ln 2 t/T_{1/2,B}) = \\ &= A(0) \exp(-t/T_{m,B}) \end{aligned}$$

Effectieve halveringstijd

Effectieve verwijdering (ra+biol)

$$A(t) = A(0) e^{-[\lambda_R + \lambda_B]t}$$

Dus $\lambda_{\text{eff}} = \lambda_R + \lambda_B$

$$1/T_{m,\text{eff}} = 1/T_{m,R} + 1/T_{m,B}$$

$$1/T_{1/2,\text{eff}} = 1/T_{1/2,R} + 1/T_{1/2,B}$$

Voorbeelden

Schildklier $T_{1/2,B} = 90 \text{ d}$ (geldt voor element I)

$$\lambda_B = \ln 2/90 = 0,0077 \text{ d}^{-1}$$

^{131}I : $T_{1/2,R} = 8 \text{ d}$ dus $\lambda_R = \underline{0,087 \text{ d}^{-1}}$

Dus $\lambda_{\text{eff}} = \lambda_B + \lambda_R = 0,0947 \text{ d}^{-1}$

en $T_{1/2, \text{eff}} = \ln 2/\lambda_{\text{eff}} = 7,3 \text{ d}$

^{129}I : $T_{1/2,R} = 1,6 \times 10^7 \text{ j}$; $T_{1/2, \text{eff}} = 90 \text{ d}$

^{124}I : $T_{1/2,R} = 4,2 \text{ d}$; $T_{1/2, \text{eff}} = 4,0 \text{ d}$

^{123}I : $T_{1/2,R} = 0,55 \text{ d}$; $T_{1/2, \text{eff}} = 0,55 \text{ d}$

Extreme gevallen

$$1) T_{1/2,R} \ll T_{1/2,B} : T_{1/2,eff} = T_{1/2,R}$$

$$2) T_{1/2,B} \ll T_{1/2,R} : T_{1/2,eff} = T_{1/2,B}$$

De kortste halveringstijd is bepalend!

Recapitulatie

Voor fysisch, biologisch en effectief:

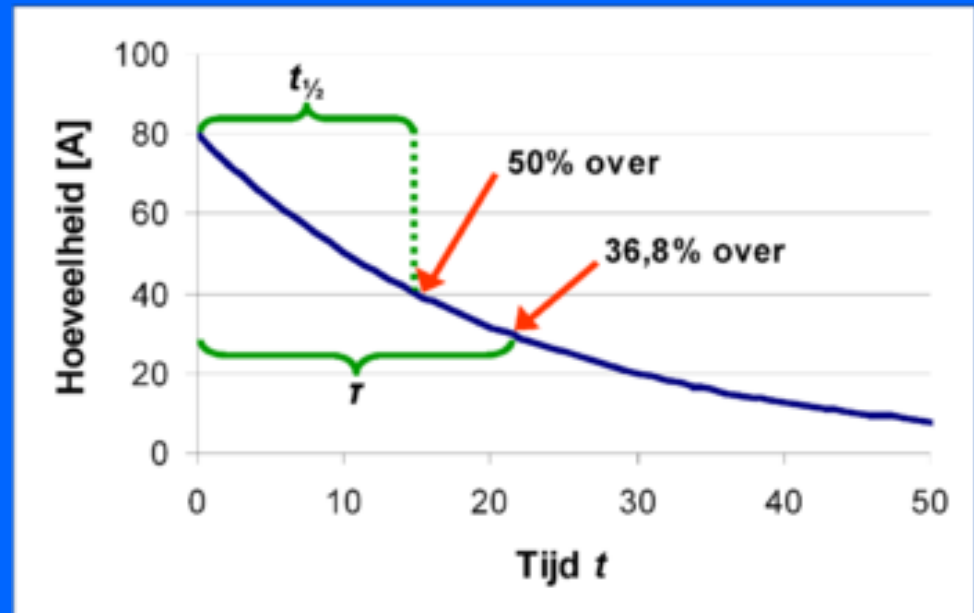
$$T_m = 1/\lambda \quad \text{of} \quad \lambda = 1/T_m$$

$$T_{1/2} = \ln 2/\lambda \quad \text{of} \quad \lambda = \ln 2/T_{1/2}$$

$$T_m = T_{1/2} / \ln 2$$

$$T_m = 1,44 T_{1/2}$$

$$\lambda_{\text{eff}} = \lambda_R + \lambda_B$$

β - en e^- -straling

Dracht van β 's en andere elektronen:

$$\rho R \leq \frac{1}{2} E$$

Voor lichaam geldt $\rho \approx 1 \text{ g/cm}^3$

Energie van β 's en e^- : $E \leq 2 \text{ MeV}$

Dus dracht $R \leq 1 \text{ cm}$

Bijna alle uitgezonden energie wordt ter plaatse

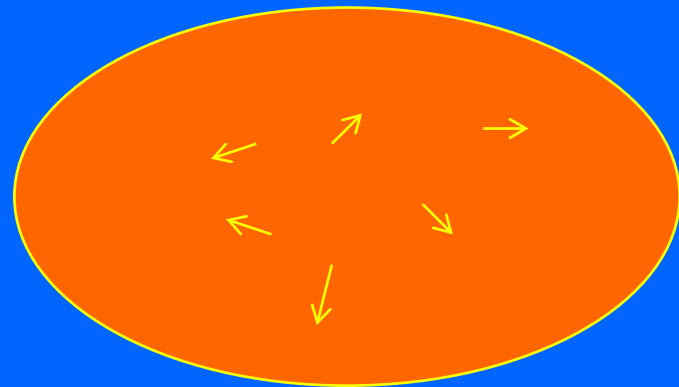
geabsorbeerd: $E_{\text{abs}} = E_{\text{uitgezonden}}$

Dosistempoformule voor β -straling

Dosistempo in bronorgaan = doelorgaan =
geabsorbeerde energie per seconde/massa

$$\dot{D}_T = A y \bar{E} / m_T \quad (\text{Gy/s})$$

$\bar{E} = E_{\text{gemiddeld}} !$
E in J, m in kg

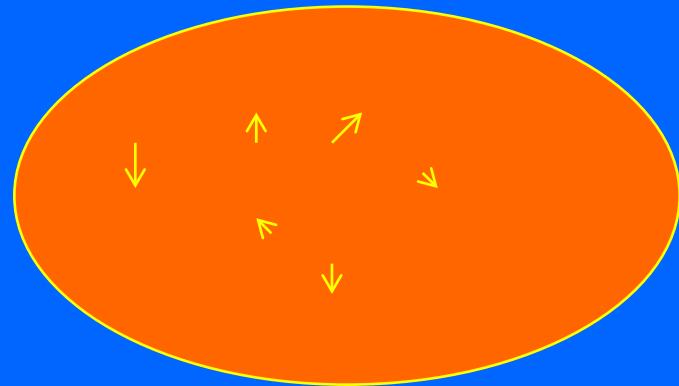

Dosisformule voor β -straling

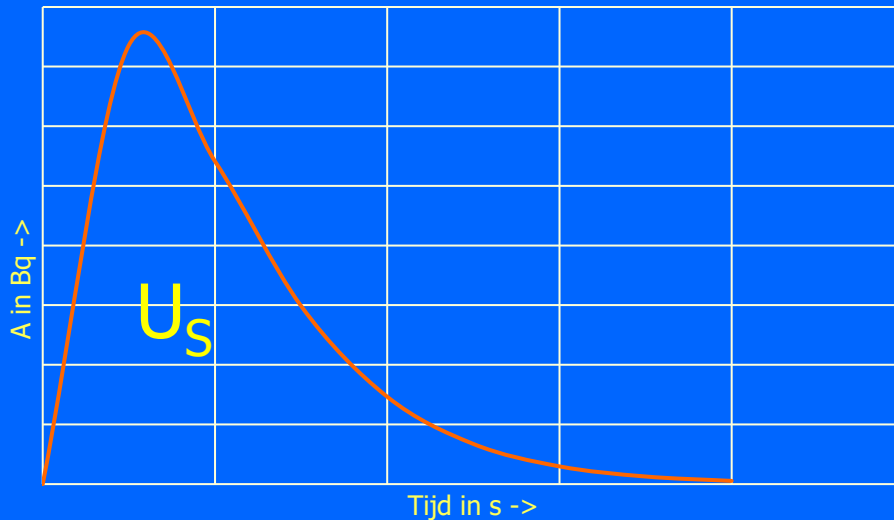
Volgdosis in doelorgaan =
geabsorbeerde energie/massa

$$D_T = U_S \bar{y} \bar{E} / m_T \quad (\text{Gy})$$

$$U_S = \int_0^{50 \text{ j}} A(t) dt$$

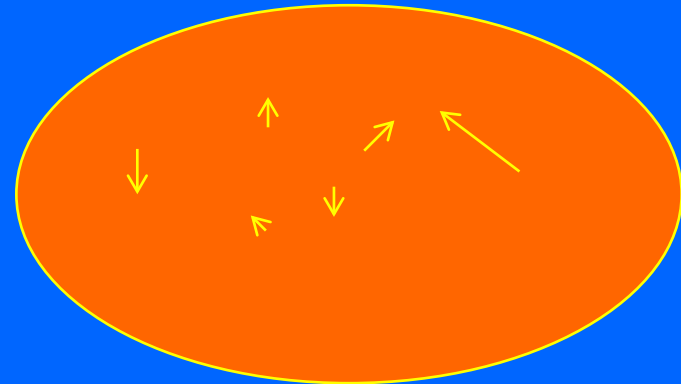

Aantal desintegraties

U_S in Bq·s
= aantal
desintegraties

$$U_S = \int_0^{50 \text{ j}} A(t) dt$$

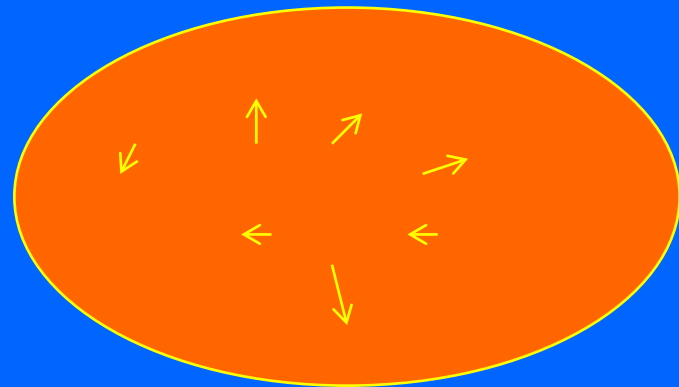

Dosisformule voor β -straling

Equivalentente volgdosis $H_T = w_R D_T$

$$H_T = w_R U_S \gamma \bar{E} / m_T \quad (\text{Sv})$$

Voor alle
elektronen:
 $w_R = 1$

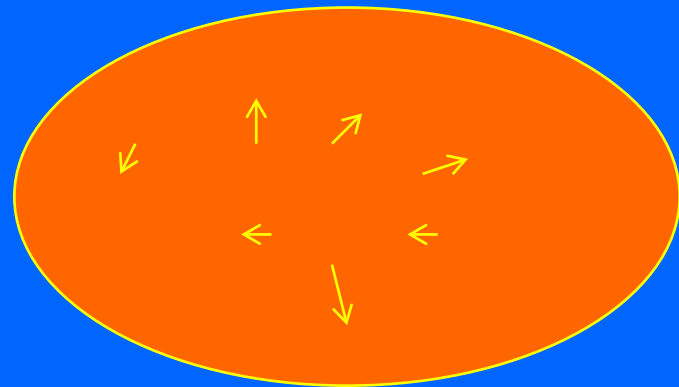

Dosisformule voor β -straling

Equivalentente volgdosis $H_T = w_R D_T$

$$H_T = w_R U_S \gamma \bar{E} / m_T \quad (\text{Sv})$$

Voor alle
elektronen:
 $w_R = 1$

Dosisformule voor β - en e^- -straling

$$H_T = U_S \gamma \bar{E} / m_T \quad (\text{Sv})$$

U_S aantal desintegraties in Bq.s =

$$U_S = \int_0^{50 \text{ j}} A(t) dt$$

$\bar{E}$ = gemiddelde energie in J

m in kg

γ in $(\text{Bq.s})^{-1}$

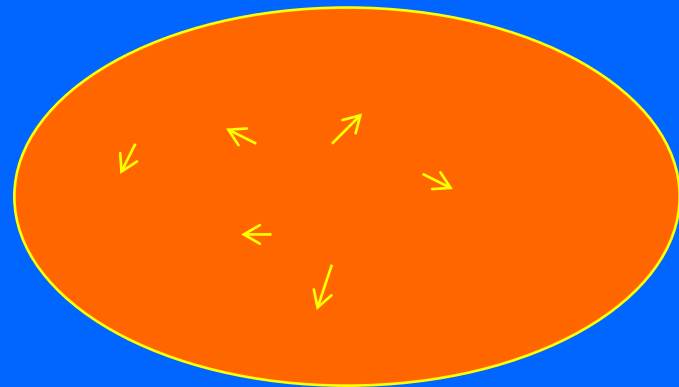
Dosisformule voor α -straling

Dracht van alfa's $\leq 0,1$ mm, dus

$$H_T = W_R U_S \gamma E_\alpha / m_T \quad (\text{Sv})$$

Voor alfa's:

$$W_R = 20 !$$

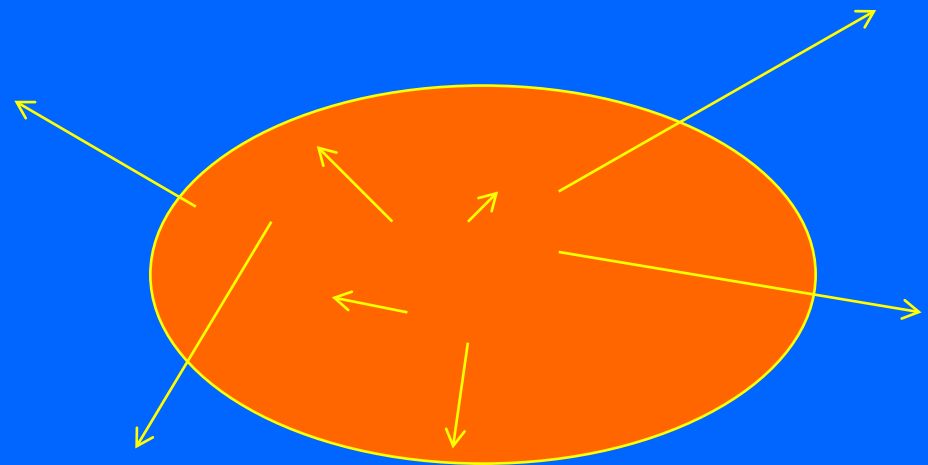
Voor γ -straling

Een deel van de γ -straling ontsnapt, er blijft een fractie AF over:

$$H_T = W_R U_S \gamma E AF (S \rightarrow T) / m_T$$

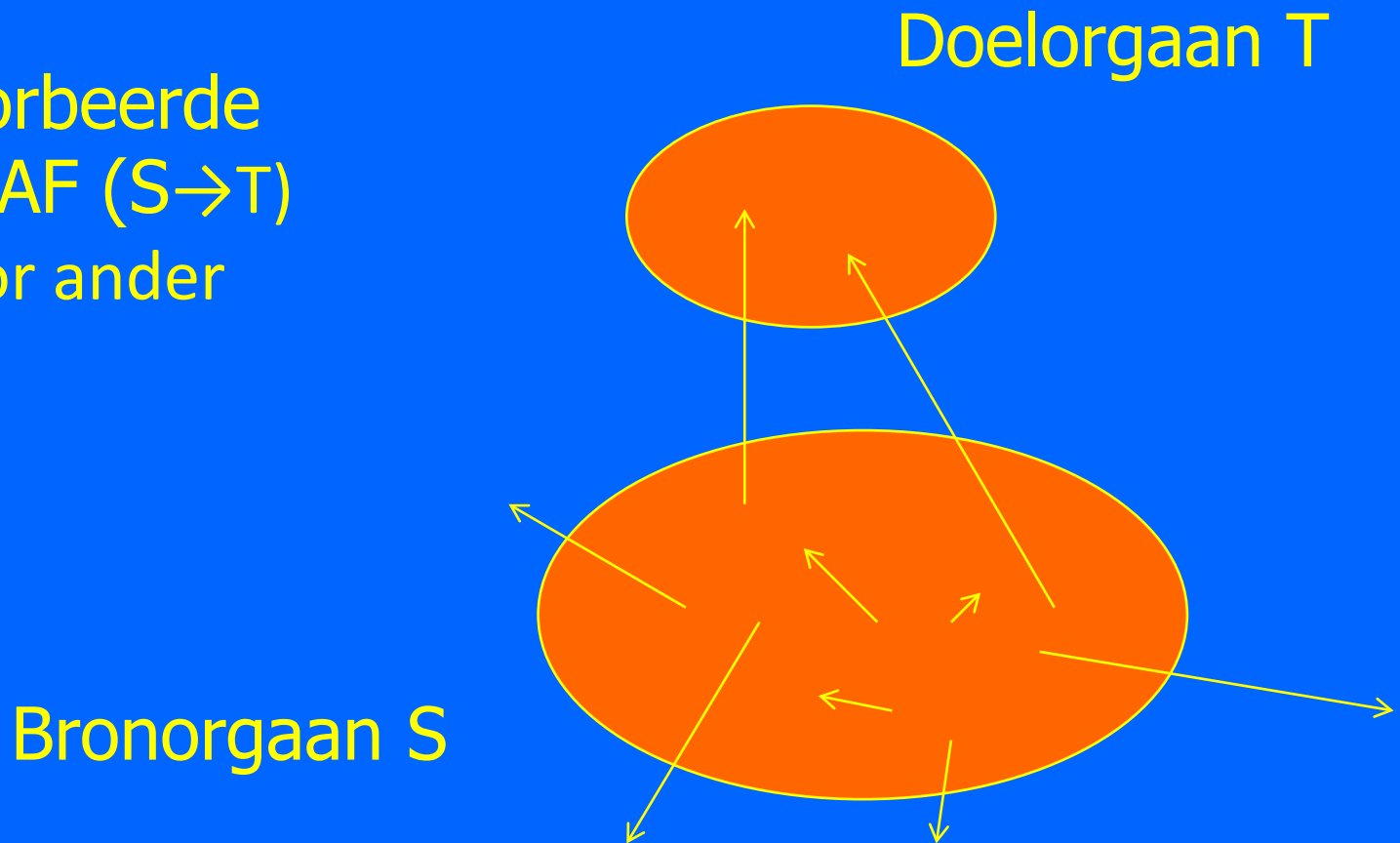
Geabsorbeerde fractie AF (S $\rightarrow$ T)

$$W_R = 1$$

Voor γ -straling

Geabsorbeerde fractie $AF (S \rightarrow T)$ ook voor ander orgaan

Algemene formule

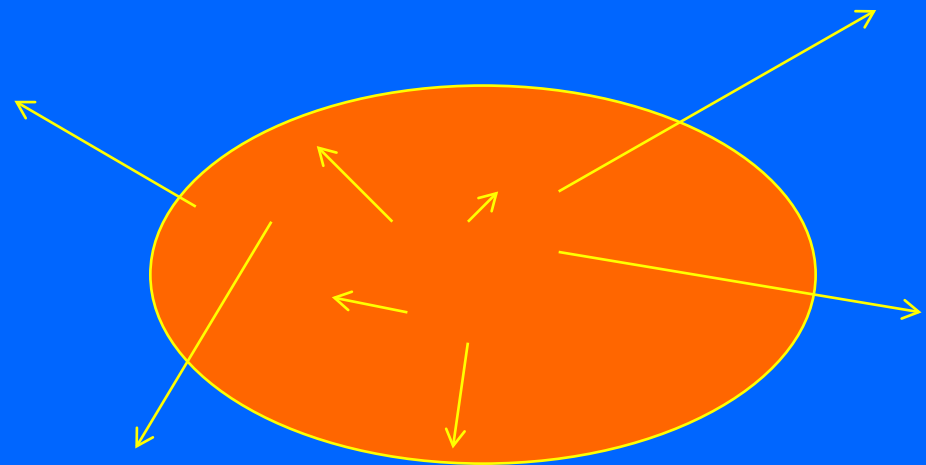
Voor alle soorten straling geldt

$$H_T = W_R U_S \gamma E AF (S \rightarrow T) / m_T$$

Voor α en β straling

$AF = 1$ voor $T=S$

$AF = 0$ voor $T \neq S$

Algemene formule

Sommeren over alle uitgezonden deeltjes i

$$H_T = U_S \sum_i [y_i E_i w_{Ri} AF_i(S \rightarrow T)] / m_T$$

Sommeren over alle bronorganen S

$$H_T = \sum_S U_S \sum_i [y_i E_i w_{Ri} AF_i(S \rightarrow T)] / m_T$$

Algemene formule

Voor de berekening van effectieve volgdosis $E(50)$ sommeren over alle doelorganen T met weefselweegfactor w_T

$$E(50) = \sum_T w_T H_T (50)$$

Formule

$$e(50) = \sum_T w_T \sum_S U_S(50) \sum_i w_{R,i} \frac{y_i \bar{E}_i A F_i(ST)}{m_T}$$

↑
Effectieve
volgdosis
per Bq

↑
Weefsel-
weegfactor

↑
Stralings
weegfactor

↑
Geabsorbeerde
fractie

↑
Aantal desintegraties
in bronorgaan S per
ingenomen Bq

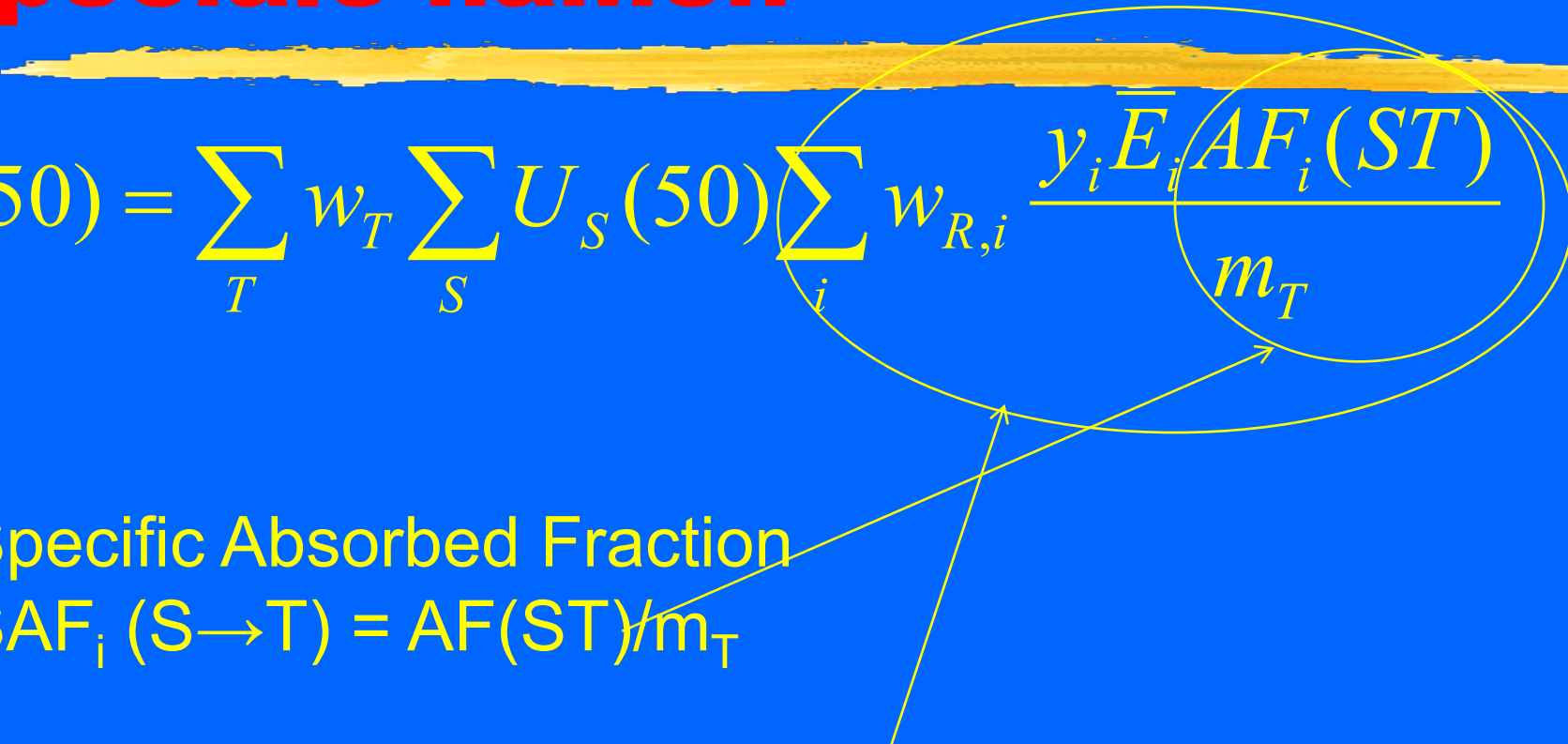
↑
Uitgezonden
energie per
desintegratie

↑
Bestraald
orgaan T

↑
Massa bestraald
orgaan T

Speciale namen

$$e(50) = \sum_T w_T \sum_S U_S(50) \left(\sum_i w_{R,i} \frac{y_i \bar{E}_i AF_i(ST)}{m_T} \right)$$

Specific Absorbed Fraction
 $SAF_i (S \rightarrow T) = AF(ST)/m_T$

Specific Effective Energy $SEE(S \rightarrow T)$

Welke gegevens zijn nodig voor dosisberekening?

- Energie van uitgezonden deeltjes: E_i
- Aantal uitgezonden deeltjes per desintegratie: y_i
- Aantal desintegraties in bronorgaan: U_S
- Stralingsweefactor w_R (1 voor $\beta\gamma$, 20 voor α)
- Geabsorbeerde fracties AF (S→T)
- Massa van doelorgaan m_T

Uitgezonden energie E_i per desintegratie y_i

Uit ICRP-38, ICRP-107
en Radionuclide Handbook

Voorbeeld ^{131}I

Type	y (Bq·s) ⁻¹	E (keV)
β^-	0,89	192 606
γ_1	0,03	80
ce K γ_1	0,04	46
γ_2	0,06	284
γ_3	0,82	364

Geabsorbeerde fractie AF

AF(S→T) voor alfa's en elektronen:

AF = 1 als S=T en AF = 0 als S≠T

Voor fotonen: berekening via Monte Carlo-methode.

(met computer en mens-model)

AF vinden uit tabel

Bronorgaan: hele lichaam

Doelorgaan: hele lichaam

Fotonenergie

E	<u>0,01</u>	<u>0,05</u>	<u>0,20</u>	<u>1,00</u>	<u>4,00 MeV</u>
AF	0,99	0,57	0,35	0,33	0,24

Bv. voor 1 MeV-fotonen wordt 33% geabsorbeerd.

Massa van organen m_T

Massa's voor referentiemans van 70 kg
Gemiddeld mens met twee geslachtsorganen

In de toekomst

Massa man en massa vrouw (Golem/Laura)

Voxelmodel: $H_T = \frac{1}{2} [H_{\text{man}} + H_{\text{vrouw}}]$

Massa van organen m_T voor referentiemans

<u>Orgaan/weefsel</u>	<u>Massa (kg)</u>
Longen	1,00
Nieren (2)	0,31
Lever	1,80
Spier	28,0
Vet	15,0
Rood beenmerg	1,5
Huid	2,6
++	++
Som	70

In toekomst

Massa man en massa vrouw
(Golem/Laura)
Nieuw model: Voxelmiddel

Bovendien

$$H_T = \frac{1}{2} [H_{\text{man}} + H_{\text{vrouw}}]$$

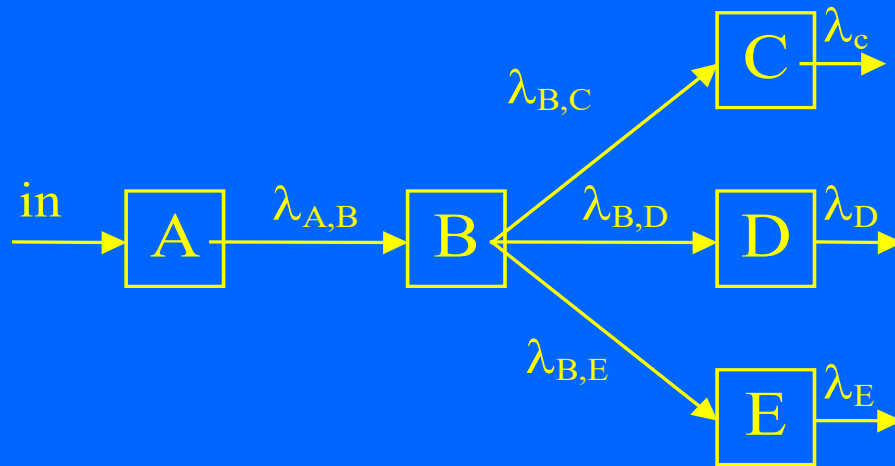

Welke gegevens waren ook al weer nodig?

- Energie van uitgezonden deeltjes: E_i
- Aantal uitgezonden deeltjes per desintegratie: y_i
- Stralingsweegfactor w_R (1 voor $\beta\gamma$, 20 voor α)
- Geabsorbeerde fracties AF (S $\rightarrow$ T)
- Massa van doelorgaan m_T
- Aantal desintegraties in bronorgaan: U_S

Aantal desintegraties U_s

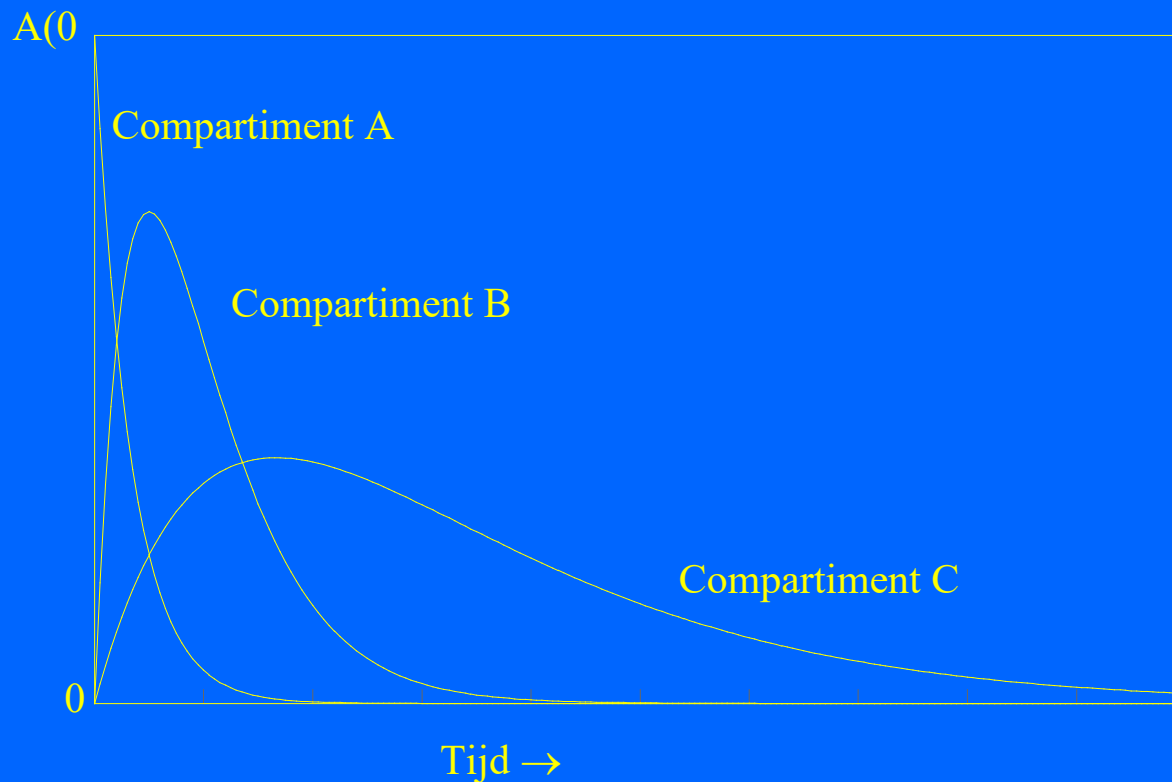

Figuur 10.5.1 Compartimentenmodel

λ is de fractie die per seconde naar
volgend orgaan gaat

$$\lambda = 1/T_{\text{gem}} \text{ of } \lambda = \ln 2/T_{1/2,B}$$

Aantal desintegraties U_s

Figuur 10.5.2 Activiteit in opeenvolgende organen (niet op schaal)

Aantal desintegraties U_S

Effectieve verwijderingsconstante:

$$\lambda_{\text{eff}} = \lambda_R + \lambda_{A,B}$$

Aantal desintegraties in eerste orgaan:

$$U_S = \int_0^{50j} A(0) \exp(-\lambda_{A,B}t - \lambda_R t) dt = \frac{A(0)}{\lambda_{A,B} + \lambda_R} = \frac{A(0)}{\lambda_{\text{eff}}} = A(0)T_m$$

Aantal desintegraties U_s

Differentiaal vergelijking voor A_B in volgende organen:

$$\frac{dA_B}{dt} = +\lambda_{A,B}A_A - (\lambda_{B,C} + \lambda_{B,D} + \lambda_{B,E} + \lambda_R)A_B$$

Aantal desintegraties in orgaan B:

$$U_B = \frac{\lambda_{A,B}}{\lambda_{B,C} + \lambda_{B,D} + \lambda_{B,E} + \lambda_R} U_A = \frac{\lambda_{in}}{\lambda_{uit}} U_A$$

Aantal desintegraties U_s

Integratie van de differentiaalvergelijking

$$\int_0^{50j} \frac{dA_B}{dt} dt = +\lambda_{A,B} \int_0^{50j} A_A dt - (\lambda_{B,C} + \lambda_{B,D} + \lambda_{B,E} + \lambda_R) \int_0^{50j} A_B dt$$

$$A_B(50j) - A_B(0) = +\lambda_{A,B} U_A - (\lambda_{B,C} + \lambda_{B,D} + \lambda_{B,E} + \lambda_R) U_B = 0$$

Als $A_B=0$ na 50 j:
$$U_B = \frac{\lambda_{A,B}}{\lambda_{B,C} + \lambda_{B,D} + \lambda_{B,E} + \lambda_R} U_A = \frac{\lambda_{in}}{\lambda_{uit}} U_A$$

Aantal desintegraties U_s

Integratie differentiaalvergelijkingen hoort niet tot de stof!

Wél enkele bijzondere gevallen:

1. Eerste orgaan (maag of long)
2. Hele lichaam als orgaan
3. Bij lange fysische halveringstijd T_R

Aantal desintegraties U_S

Eerste orgaan (maag of long of bloed)

$$U_S = A_S T_{m,eff}$$

A_S = activiteit die orgaan S bereikt (Bq)

$T_{m,eff}$ = effectieve gemiddelde verblijftijd (s)

Aantal desintegraties U_S

Hele lichaam (WB) als orgaan!

$$U_{WB} = A_{WB} T_{m,eff}$$

A_S = activiteit die hele lichaam bereikt (Bq)

$T_{m,eff}$ = effectieve gemiddelde verblijftijd (s)

Aantal desintegraties U_S

Voor radionucliden met lange halveringstijd (tov biologische) geldt voor alle organen:

$$U_S = A_S T_{m, \text{biol}}$$

Met A_S activiteit die orgaan S bereikt

T_m gemiddelde verblijftijd in orgaan S

(biologisch natuurlijk, want $T_{1/2,R}$ is lang).

Voorbeelden U_s eerste orgaan

Voorbeeld: $1\text{MBq } ^{99\text{m}}\text{Tc}$ in maag

Gemiddelde verblijftijd maag: $T_m = 1$ uur

Fysische halveringstijd: $T_{1/2} = 6$ uur

$$U_{\text{maag}} = A_{\text{in}} * T_{\text{m,eff}} \quad (\text{eerste orgaan})$$

$$1/T_{\text{m,eff}} = 1/1 + \ln 2/6 = 1,12 \quad \text{uur}^{-1}$$

$$T_{\text{m,eff}} = 0,9 \text{ uur} = 3230 \text{ s} = 3,23 \times 10^3 \text{ s}$$

$$U_{\text{MAAG}} = 1 \times 10^6 \text{ Bq} \times 3,23 \times 10^3 \text{ s} =$$

$$U_{\text{MAAG}} = 3,23 \times 10^9 \text{ Bq.s}$$

Voorbeelden U_s hele lichaam

Voorbeeld: 1 Bq $^3\text{H}^1\text{HO}$

Biologische halveringstijd: $T_{1/2} = 10$ dagen

Fysische halveringstijd: $T_{1/2} = 12$ jaar

$$U_{\text{WB}} = A_{\text{in}} * T_{\text{m,eff}}$$

$$T_{\text{m,eff}} = 10 \text{ d} / \ln 2 = 14,4 \text{ d} = 14,4 \times 24 \times 3600 = 1,25 \times 10^6 \text{ s}$$

$$U_{\text{WB}} = 1 \text{ Bq} \times 1,25 \times 10^6 \text{ Bq} \quad (A_{\text{in}} = 1 \text{ Bq})$$

$$U_{\text{WB}} = 1,25 \times 10^6 \text{ Bq.s}$$

Voorbeelden U_S berekening

Voorbeeld: ^{36}Cl ($T_{1/2,R} = 300.000 \text{ j}$)

Inhalatie van 100 Bq

75% komt in hele lichaam, $T_{1/2,B} = 44 \text{ d}$

$$U_S = A_S T_m = 75 \text{ Bq} \times 44 \text{ d} / \ln 2 =$$

$$= 75 \times 44 \times 24 \times 3600 / 0,693 = 4,1 \times 10^8 \text{ Bq.s}$$

Voorbeelden U_S lange $T_{1/2,R}$

Voorbeeld: ^{129}I ($T_{1/2,R} = 1,57 \times 10^7$ j)

Ingestie van 1 Bq

30% komt in schildklier, $T_{1/2,B} = 90$ d

$$U_S = A_S T_m = 0,3 \text{ Bq} \times 90 \text{ d} / \ln 2 =$$

$$= 0,3 \times 90 \times 24 \times 3600 / 0,693 = 3,4 \times 10^6 \text{ Bq.s}$$

Retentiefunctie

Soms meer dan één biologische halveringstijd:

Retentiefunctie (alleen biologisch natuurlijk)

$$R(t) = a_1 \exp(-\ln 2 t/T_1) + a_2 \exp(-\ln 2 t/T_2)$$

Cs 20% $T_{1/2} = 2$ d; 80% $T_{1/2} = 110$ d

$$R(t) = 0,2 \exp(-\ln 2 t/2) + 0,8 \exp(-\ln 2 t/110)$$

Jongste modellen

Met terugkoppelingen!

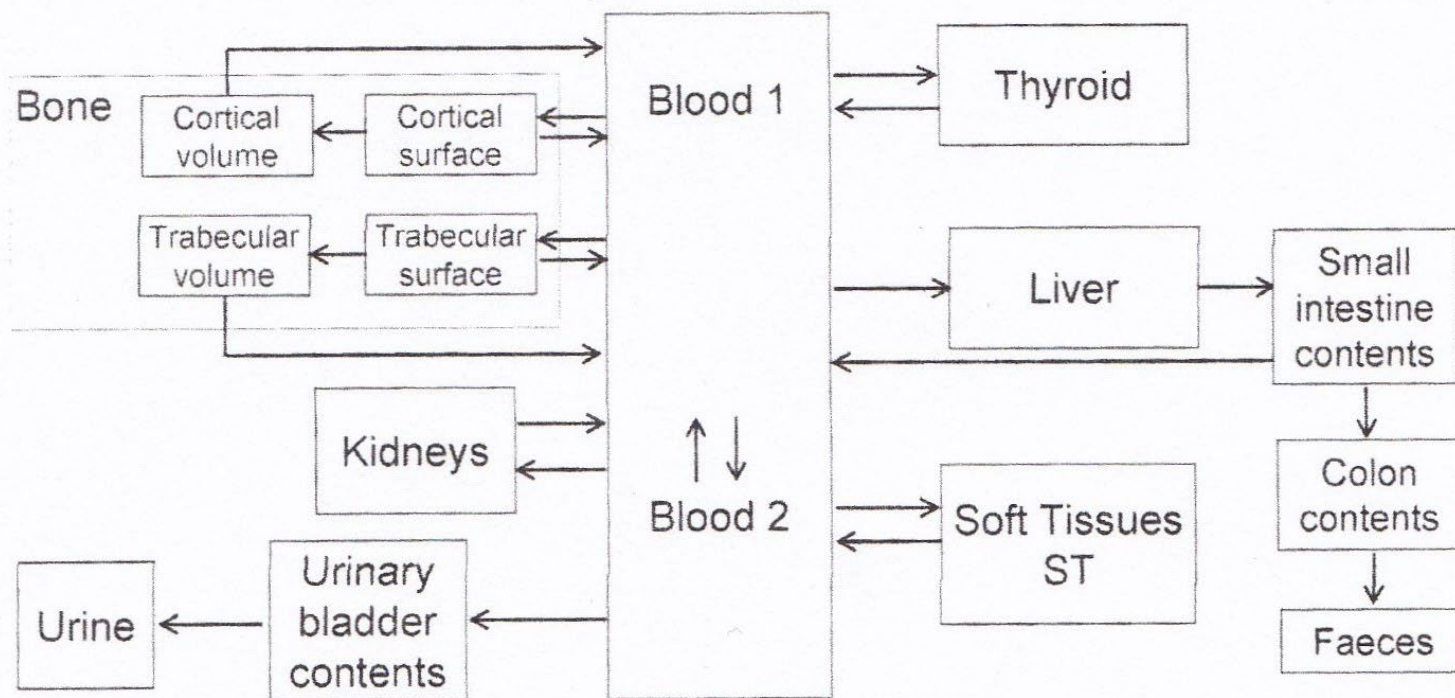

Fig. 4.1. Systemic model for tellurium.

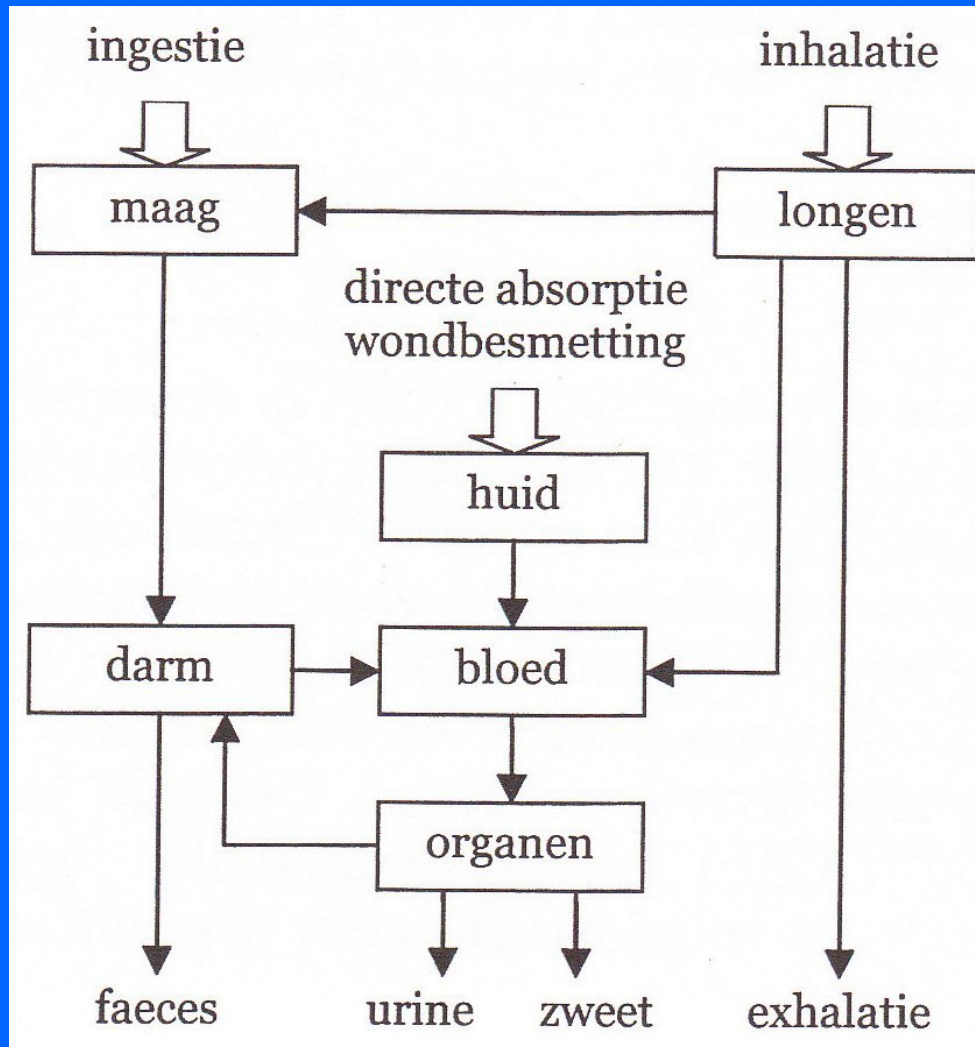

Einde algemeen deel

- Alle parameters te vinden:
- Energie van uitgezonden deeltjes: E_i
- Aantal uitgezonden deeltjes per desintegratie: y_i
- Stralingsweegfactor w_R (1 voor $\beta\gamma$, 20 voor α)
- Geabsorbeerde fracties AF (S $\rightarrow$ T)
- Massa van doelorgaan m_T
- Aantal desintegraties in bronorgaan: U_S

Besmettingsroute

Maagdarm modellen

Geldt voor ingestie
(maar indirect ook na inhalatie)

Model voor Maagdarmkanaal

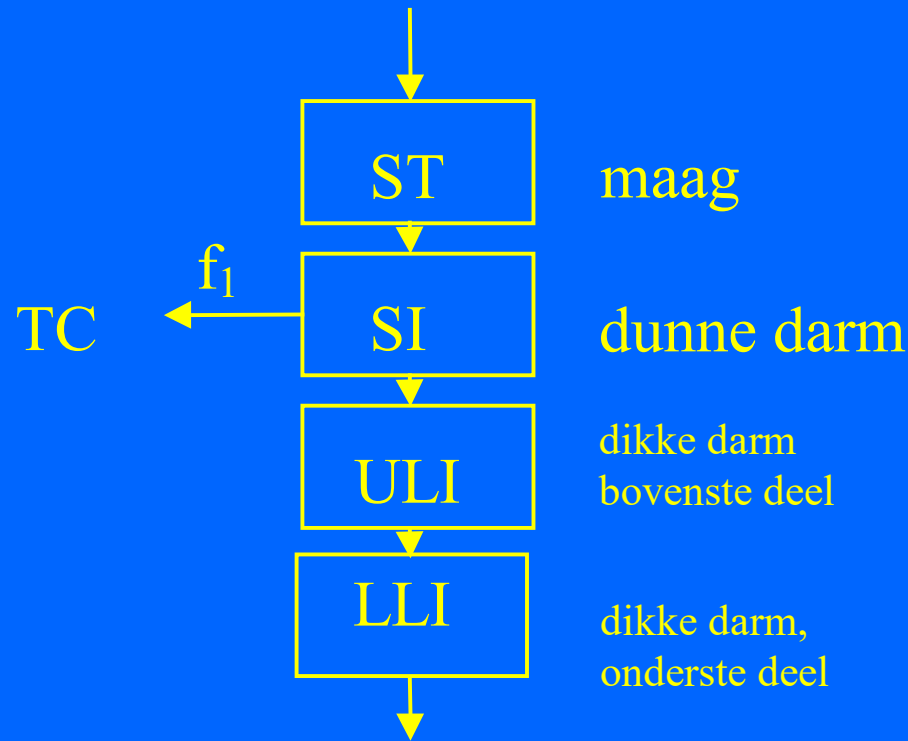
Er zijn twee modellen:

Huidig model: 4 compartimenten

Nieuw model (ICRP-100)

Human Alimentary Tract Model (HATM)
met 7 compartimenten

Huidig model Maagdarmkanaal

Figuur 10.6.1 Model van het maagdarmkanaal
TC - transfercompartiment = bloed

Maagdarmkanaal

Gemiddelde verblijftijden T_m (h)

Maag	1
Dunne darm	$4(1-f_1)^*$
Dikke darm (ULI)	13
Dikke darm (LLI)	24

* Verblijf wordt korter bij grotere opname in bloed!

Maagdarmkanaal

U_S voor langlevend nuclide met f_1 en
 $A_{in} = 1 \text{ Bq}$

Volgens $U_S = A_S T_m$ (in Bq.s)

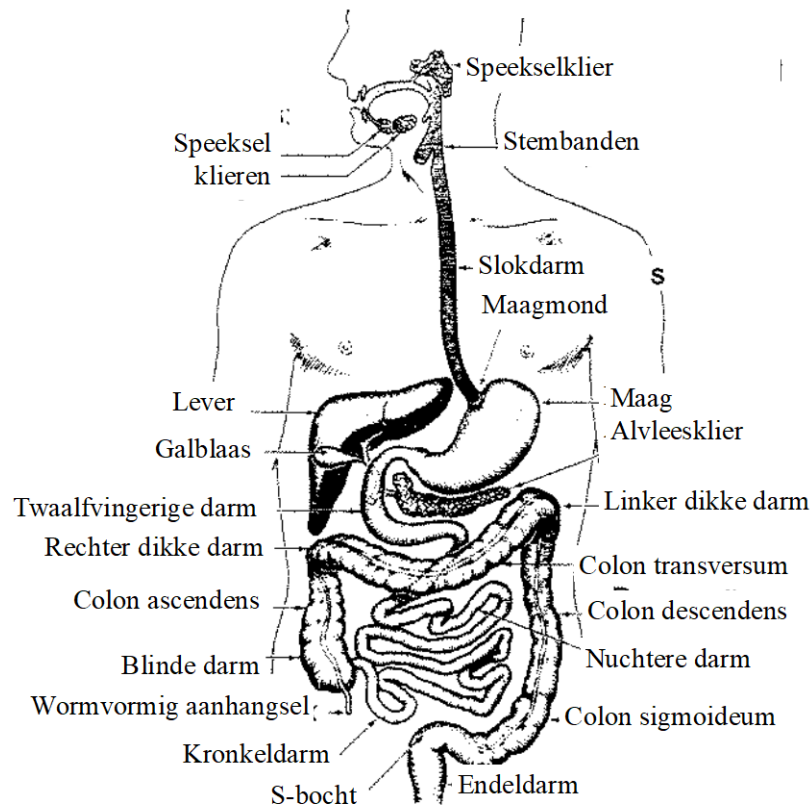
$$U_{\text{maag}} = 1 \text{ Bq} \cdot T_m = 3600 \text{ Bq} \cdot \text{s} \quad (= 1 \text{ Bq} \times \text{verblijftijd } 1 \text{ u} = 3600 \text{ s})$$

$$U_{\text{SI}} = (1-f_1) T_m = (1-f_1) \cdot 1,44 \cdot 10^4 \text{ Bq} \cdot \text{s}$$

$$U_{\text{ULI}} = (1-f_1) T_m = (1-f_1) \cdot 4,67 \cdot 10^4 \text{ Bq} \cdot \text{s}$$

$$U_{\text{LLI}} = (1-f_1) T_m = (1-f_1) \cdot 8,64 \cdot 10^4 \text{ Bq} \cdot \text{s}.$$

Spijsverteringskanaal, HATM model

Spijsverteringskanaal, HATM model

HATM

Verblijftijden

Deel van het spijsverteringskanaal	Verblijftijd voor > 1 jaar	
	Man	Vrouw
Mondholte	12 s	
Slokdam	7 s (90%); 40 s (10%)	
Maag	70 min	95 min
Dunne darm	4 uur	
Linker dikke darm	12 uur	16 uur
Rechter dikke darm	12 uur	16 uur
Endeldarm	12 uur	16 uur

Holle orgaan: Model

Slokdarm, maag, dunne en dike darm

Einde maagdarmmodel

Begrippen:

Compartimenten met verblijftijden

Opname in bloed f_1 of f_A

Hol orgaan: doel = gevoelige cellen

Model ademhalingswegen

Indeling

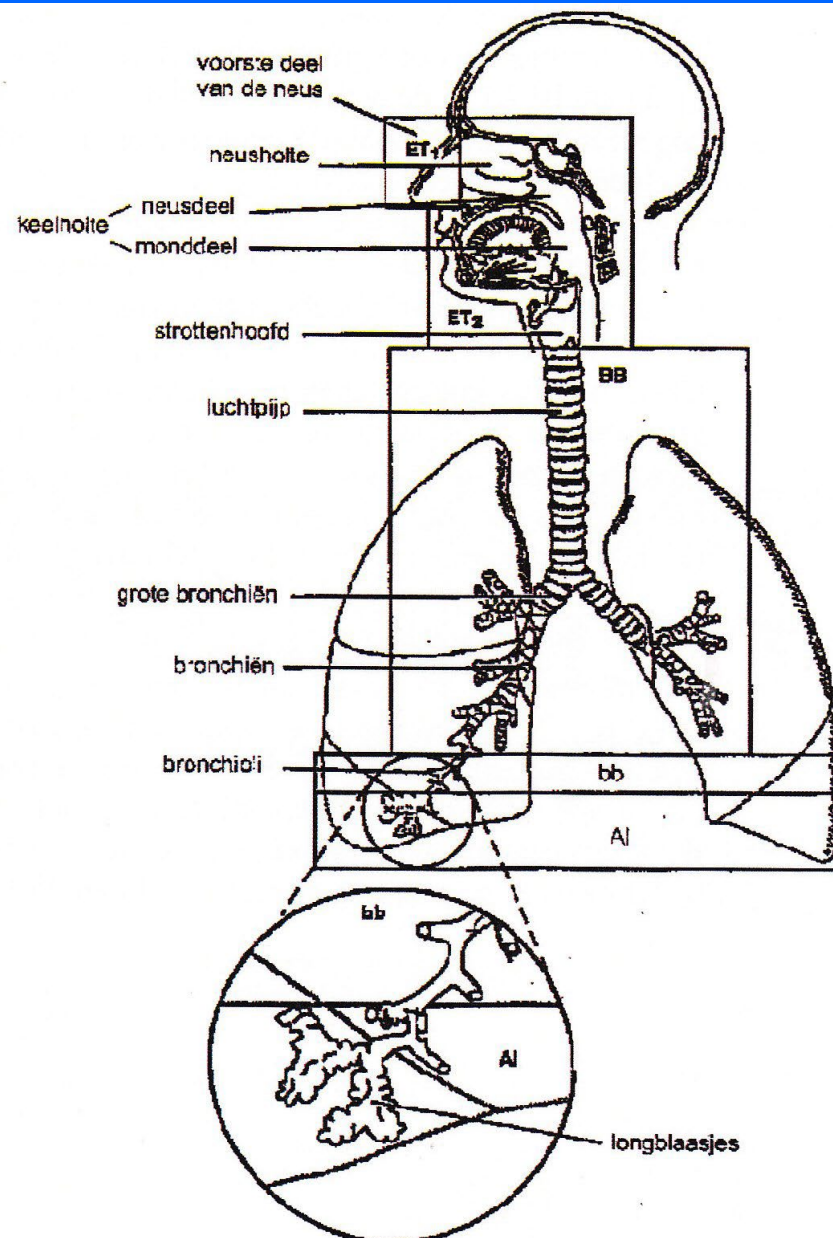

- Aerosolen:
  - Depositie aerosolen
  - Zuivering
- Dampen
- Gassen

Anatomie

HRTM

Human
Respiratory
Tract
Model

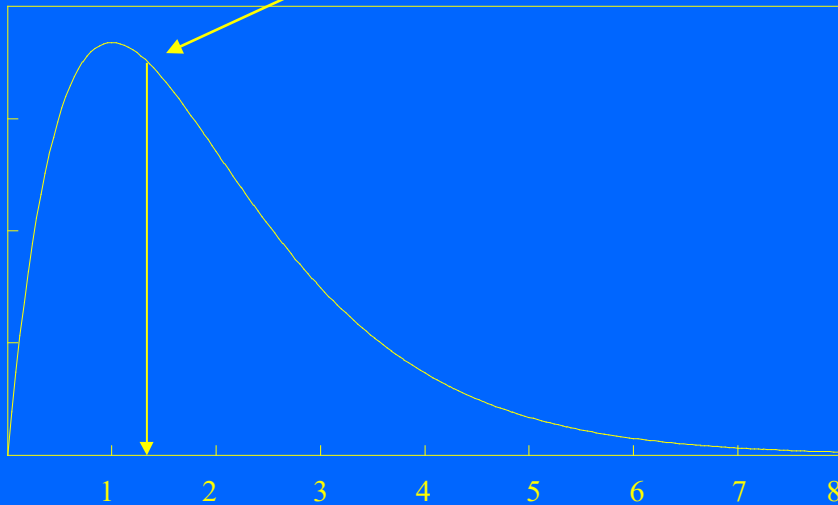
Ademhalingswegen

- ET (Extra-thoracaal = neus/keel/mond)
- BB (Bronchiën = grote luchtpijpen)
- bb (Bronchiolen = kleine luchtpijpjes)
- AI (Alveolair interstitium = longblaasjes)

Aërosolen

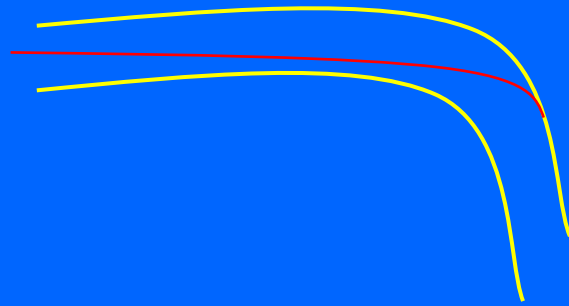
- Kleine deeltjes in lucht
- Afmetingen 0,01-100 μm
- Lognormale verdeling: mediaan van belang
- AMAD = mediane aërodynamische diameter

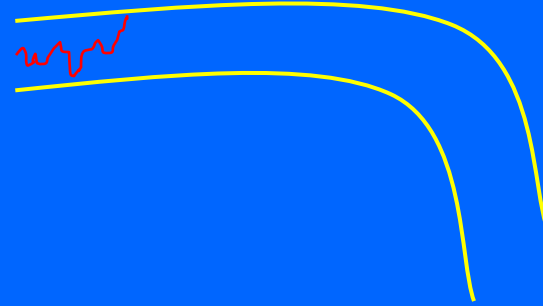
Depositie in ademhalingswegen

Impaktie

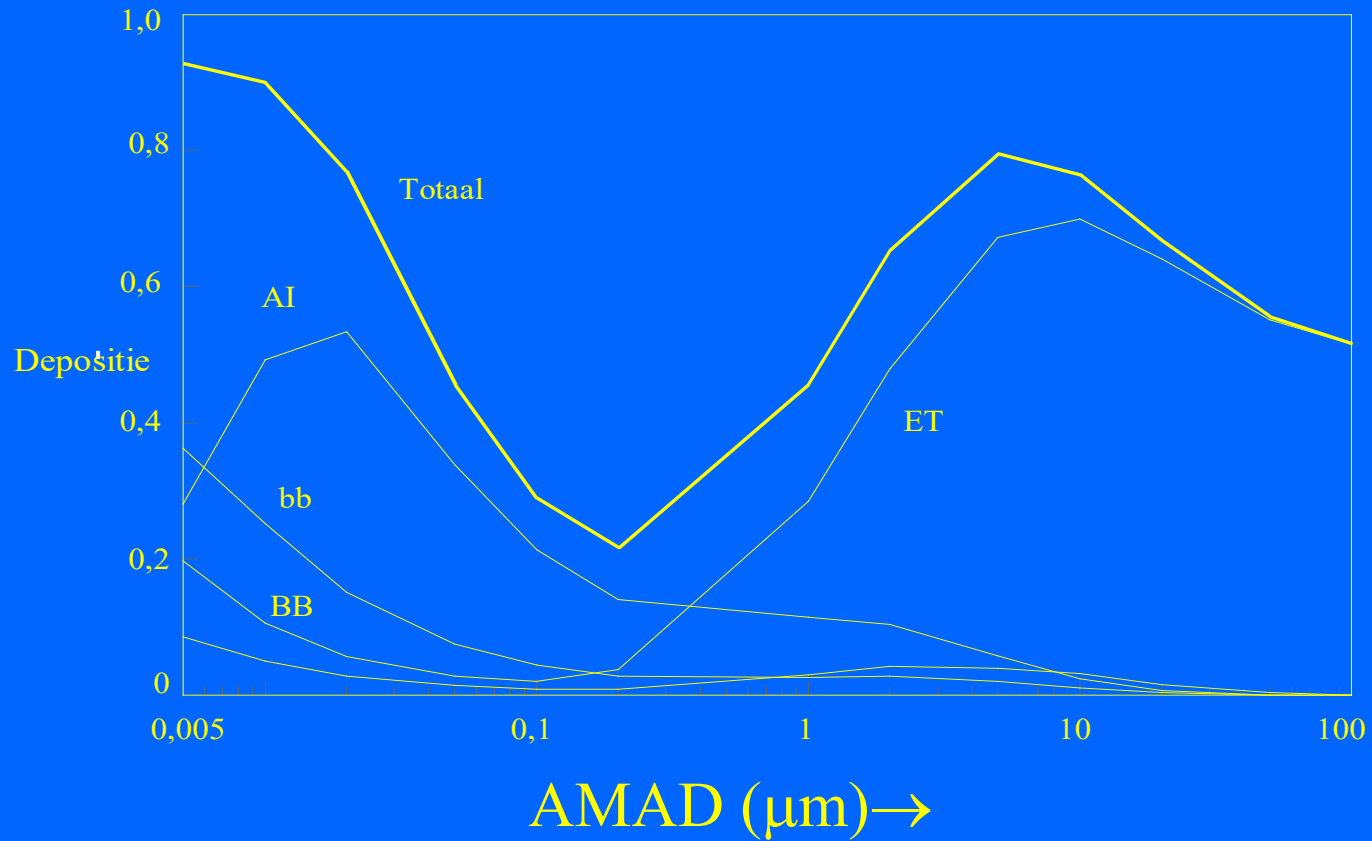
Grote deeltjes
"uit de bocht vliegen"

Brownse beweging

Kleine deeltjes
"botsen met luchtdeeltjes"

Depositie

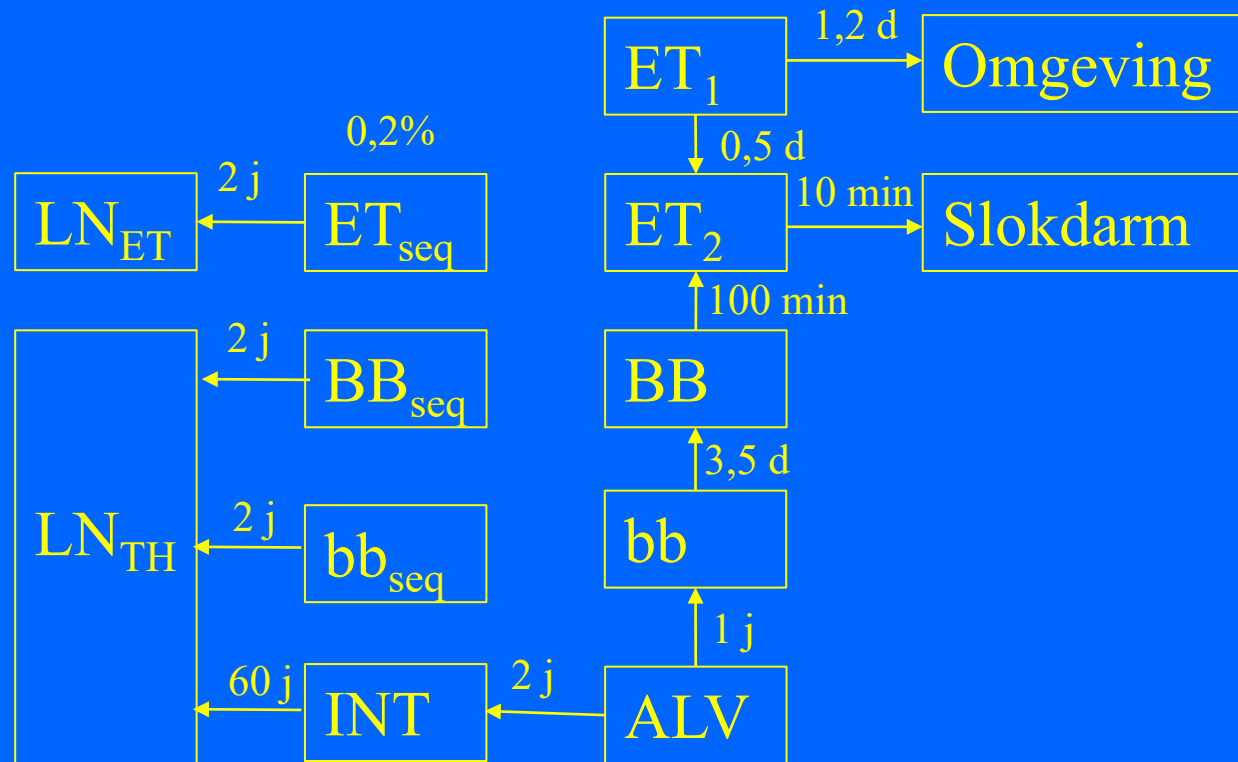

Default diameter

➤ Werkers (5 μm)   Bevolking (1 μm)

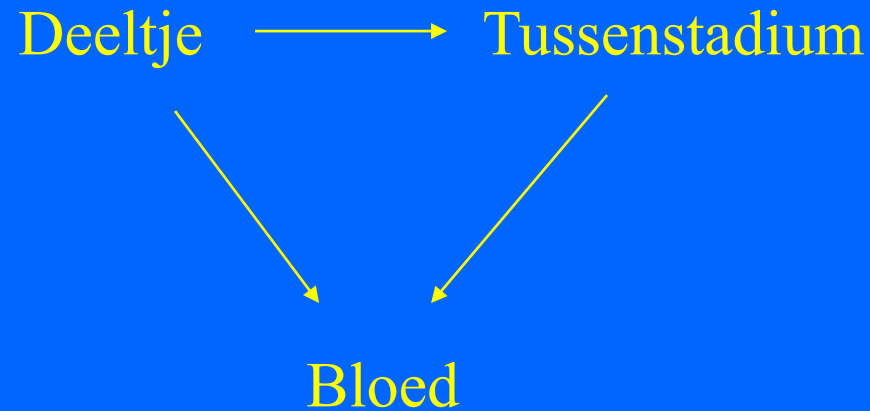
	Depositie	Depositie
▪ ET1	0,34	0,14
▪ ET2	0,40	0,18
▪ BB	0,012	0,006
▪ bb	0,007	0,011
▪ <u>AI</u>	<u>0,053</u>	<u>0,12</u>
▪ Som	0,81	0,46

Longzuivering (mechanisch, verblijftijden)

Biologische halveringstijden zijn aangegeven

Longzuivering (chemisch)

Overal in de ademhalingswegen!

Longzuivering (chemisch)

Indeling:

- Klasse F (Fast)
- Klasse M (Moderate)
- Klasse S (Slow)

Longzuivering (chemisch)

Klasse	Fractie	Verblijftijd
➤ Klasse F	1	30 min
➤ Klasse M	0,1	6 h
	0,9	140 d (20 w)
➤ Klasse S	0,001	6 h
	0,999	7000 d (20 j)
Klasse V	1	Zeer snel

Voorbeeld: ^{60}CoO in ALV

ALV = deel van Alveolair Interstitium (AI)

Depositie in ALV: 5,3% (werker)

12% (bevolking)

Activiteit verdwijnt door:

Klasse S !

Transport naar bb

Transport naar INT

Oplossen in bloed

Radioactief verval

$T_{1/2}$

λ (d^{-1})

1 j

0,002

2 j

0,001

20 j

0,0001

5,3 j

0,0004

$$\lambda_{\text{eff}} = 0,0035 \text{ d}^{-1}$$

Effectieve halveringstijd: $\ln 2 / 0,0035 = 200 \text{ d!}$

Referentiemens

Inhalatievolumetempo:

Lichte werkzaamheden 1,2 m³ /h

		Werker	Volwassene
Slaap	0,45 m ³ /h	-	8 h/d
Zitten	0,54 m ³ /h	2,5 h/d	6 h/d
Lichte inspanning	1,5 m ³ /h	5,5 h/d	9,75 h/d
Grote inspanning	3 m ³ /h	-	0,25 h/d

Inname bij inhalatie

Bij activiteitsconcentratie C (Bq/m^3)

$$\text{Inname} = C (\text{Bq}/\text{m}^3) \times V (1,2 \text{ m}^3 / \text{h}) \times t (\text{h})$$

Recapitulatie aerosolen

Compartimenten (ET, BB, bb, AI)

Depositie afh. van AMAD

Longzuivering door transport en oplossen

Klasse-indeling voor zuivering: F, M, S

Fractie van inhalatie in bloed afh. van FMS.

Voorbeelden

Inhalatie van ^{32}P

Inhalation

Compound	Class	AMAD (μm)	e(50) (Sv/Bq)
$\text{Na}_3^{32}\text{PO}_4$	F	1	$9,4 \times 10^{-10}$
	F	5	$1,3 \times 10^{-9}$
$\text{Sn}_3(^{32}\text{PO}_4)_2, \text{Y}^{32}\text{PO}_4,$ $\text{Zn}_3(^{32}\text{PO}_4)_2$ and	M	1	$2,0 \times 10^{-9}$
unspecified compounds	M	5	$1,4 \times 10^{-9}$

Dampen, gassen

- Depositie afhankelijk van
- Oplosbaarheid (*Solubility*) S
- Reactiviteit (*Reactivity*) R
- Indeling in SR-klasse
- SR-0: niet oplosbaar, niet reactief
- SR-1: Matig oplosbaar, reactief
- SR-2: goed oplosbaar, sterk reactief

SR-2-dampen

- Oplosbaar: H_2O , CO , CO_2
- Reactief: SO_2 , HF , UF_6
- Depositie alleen in ET_2 !

SR-1-dampen

- Zwaveldamp H_2S
- Nikkelcarbonyl $\text{Ni}(\text{CO})_4$
- Kwikdamp Hg
- Jodiumdampen I_2 , CH_3I
- RuO_4 , Tc_2O_7
- Depositie: 30% ET, 30% BB/bb, 40% AI
- Gedrag als klasse F

SR-0-gassen

- Edelgassen
- Alleen submersie!
- Dosisconversiecoëfficiënt e in Sv/h per Bq/m³ (effectieve dosis)

Aparte berekeningswijze volgt later

Botmodel

Sommige stoffen zijn botzoekers

Voorbeelden:

Aardalkalimetalen Ca, Ba, Sr, Ra

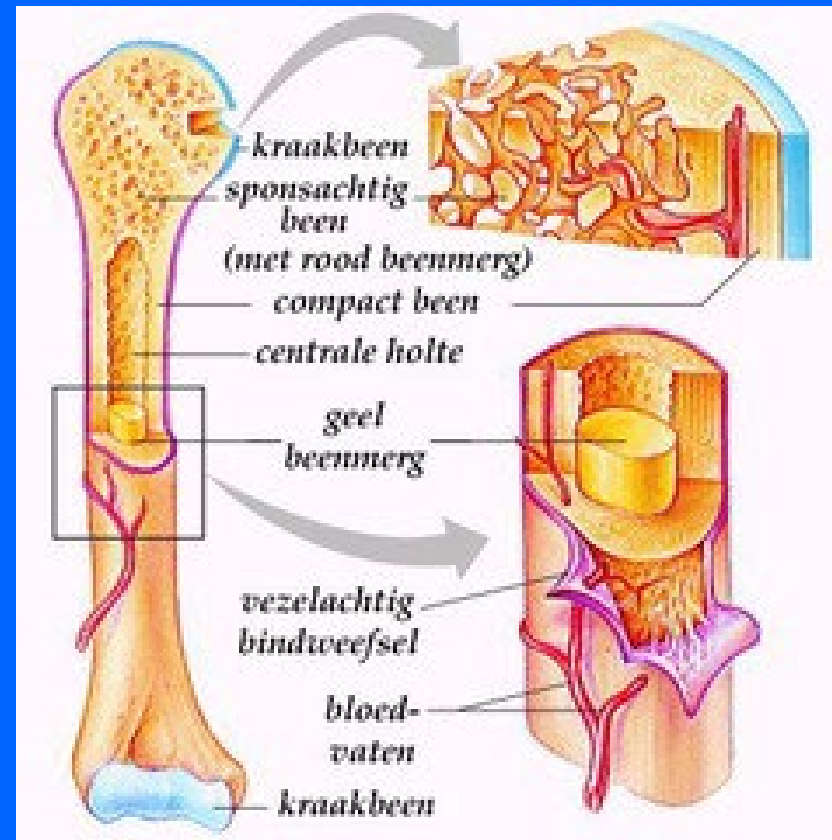
Fosforverbindingen P

Transuranen Np, Pu, Am, Cf

Botmodel

Twee soorten bot:
Compact bot
Sponsachtig bot

Rood beenmerg in
sponsachtig bot!

Referentiemens

	Massa	Oppervlak
Compact bot	4 kg	6 m ²
Sponsachtig bot	1 kg	6 m ²

Botoppervlak (12 m²) x 10 μm x 1 g/cm³ = 120 g; $w_T = 0,01$

Roodbeenmerg 1,5 kg $w_T = 0,12$
Alléén in sponsachtig bot!

Botmodel

Twee soorten botzoekers:

- Oppervlaktezoekers

Verdeeld over oppervlak, dus $\frac{1}{2}$ in compact bot, $\frac{1}{2}$ in sponsachtig bot.

- Volumezoekers

Verdeeld over volume, dus $\frac{4}{5}$ in compact bot, $\frac{1}{5}$ in sponsachtig bot

Samenvatting

Dosisconversiecoëfficiënt $e(50)$ of $e(\tau)$ wordt bepaald door:

- Referentiemens (massa, afmetingen)
- Stralingsweegfactoren
- Weefselweegfactoren
- Uitgezonden energie
- Geabsorbeerde energie
- Modellen (HATM, HRTM, systeem)
- Opname in bloed
- Keuze AMAD bij inhalatie

Samenvatting

Basis berekening effectieve volgdosis

$$E = A_{in} e(50)$$

- 1) Waar vind ik $e(50)$?
- 2) Hoe groot is de inname A_{in} ?

NB: Volgdosis toeschrijven aan jaar van inname